

Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018–2030



Innehållsförteckning

Om Program för tillgänglighet

1. Umeå kommuns mål och vision

- 1.1 Bakgrund
- 1.2 Programmets syfte och upplägg
- 1.3 Definition tillgänglighet
 - 1.3.1 Funktionsnedsättning och funktionshinderbegrepp under ständig utveckling
- 1.4 Mätbarhet och indikatorer

2. Samhällsnytta med tillgänglighetsarbete

- 2.1 Framgångsfaktorer för tillgänglighetsarbete
- 2.2 Mänskliga rättigheter
- 2.3 Demokratiska processer
- 2.4 Folkhälsa och tillgänglighet

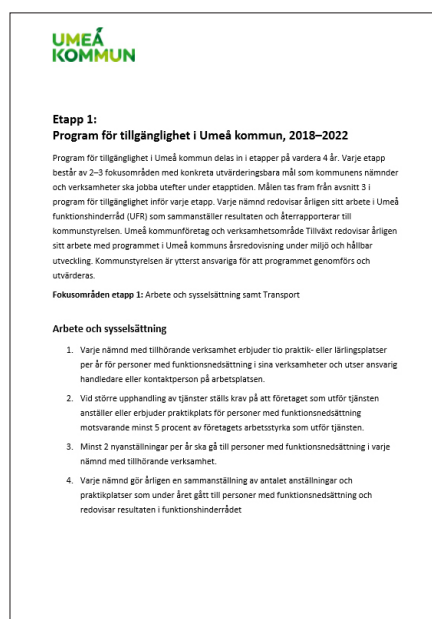
3. Umeå kommuns fokusområden

- 3.1 Bemötande
- 3.2 Upphandling
- 3.3 Fysisk miljö
- 3.4 Transporter
- 3.5 Boende
- 3.6 Kultur och fritid
- 3.7 IT, information och kommunikation
- 3.8 Utbildning
- 3.9 Arbete och sysselsättning

Om Program för tillgänglighet



Program för tillgänglighet är kopplad till Umeå kommuns strategiska plan och en konkretisering av denna. Programmet är indelat i tre etapper på vardera fyra år. Fokusområden för etapp 1 är Arbete och sysselsättning samt Transport. Fokusområden för etapp 2 samt mål tas från avsnitt tre i Program för tillgänglighet 2021. Fokusområden för etapp 3 samt mål tas från avsnitt tre i Program för tillgänglighet 2025.



I Program för tillgänglighet kan du läsa om de fokusområden som kommer att behandlas under hela programperioden, 2018–2030, samt fördjupad information om tillgänglighetsarbete. I det medföljande etappdokumentet hittar du de områden som valts ut för tidsperioden 2018–2022 samt konkreta mål för dessa.

1. Umeå kommuns mål och vision

1.1 Bakgrund

Umeå kommuns övergripande mål innebär att utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 invånare år 2050.

Målet nås genom att skapa förutsättningar för arbetstillfällen, utveckla kunskapsstaden med god utbildning och ett livslångt lärande, behålla vår ställning som internationell kulturstad, sträva efter att ha Sveriges bästa folkhälsa, halvera barnfattigdomen och ge alla människor oberoende av kön och sexuell läggning samma förutsättningar att forma samhället såväl som sina egna liv. Inom Umeå kommuns funktionshinderråd (UFR) finns även visionen om att Umeå kommun ska vara Sveriges tillgängligaste kommun år 2022. Målsättning riktar sig till all kommunal planering.

År 2016 togs beslut i kommunfullmäktige om att anta en strategisk plan som gäller 2016–2028. Syftet med planen är att kommunen, tillsammans med andra organisationer, samarbetar med en gemensam strategi och med långsiktighet för att nå uppsatta mål.

En ökad befolkningstillväxt innebär även att antal invånare med funktionsnedsättning kommer att öka, i synnerhet som antalet äldre i samhället blir fler. Det finns ingen exakt siffra på hur många människor som har funktionsnedsättning, men enligt olika statistiska undersökningar rör det sig om cirka var sjätte invånare (15 procent) av personer i arbetsför ålder. Detta skulle utifrån den beräknade befolkningsökningen för Umeå kommun, innebära att antalet människor som behöver god tillgänglighet kommer att öka från cirka 18 000 i skrivande stund till cirka 30 000 år 2050.

1.2 Programmets syfte och upplägg

Syftet med programmet är att på ett översiktligt sätt konkretisera den strategiska planen inom perspektivet tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, som en del i att nå ett socialt hållbart Umeå. Den vänder sig till nämnder och verksamheter i Umeå kommun samt näringsliv och Umeå kommunföretag.

Programmet innehåller prioriterade åtgärder inom tillgänglighet med syfte att implementera tillgänglighetsfrågorna i Umeå kommuns organisation.

Dokumentet är indelat i olika fokusområden (kapitel 3). Vissa områden berör alla verksamheter, medan andra är mera specifika för vissa verksamheter.

För varje avsnitt finns ett antal åtgärds punkter som kommunen behöver leva upp till för att följa konventioner, lagkrav och den egna antagna strategin.

Läs mer:

- [Tänk till, gör rätt! Umeå kommuns tillgänglighetsstrategi](#)
- [Agenda 2030](#)
- [Umeå kommuns översiktsplan](#)

Mer om Program för tillgänglighet:

- Programmet, som ägs av kommunstyrelsen, delas in i etapper på vardera fyra år.
- Programmet revideras vart fjärde år.
- Varje etapp består av två till tre fokusområden med konkreta och utvärderingsbara mål.
- Umeå funktionshinderråd tar fram mål utifrån avsnitt tre inför varje etapp.
- Varje nämnd ska årligen redovisa sitt arbete i Umeå funktionshinderråd.
- Kommunstyrelsen, alla verksamhetsområden och Umeå kommunföretag redovisar årligen sitt arbete med programmet i Umeå kommuns årsredovisning.

1.3 Definition tillgänglighet

Ordet tillgänglighet kan i olika sammanhang betyda olika saker. I det här programmet handlar tillgänglighet om följande:

- Rättigheter och skyldigheter för människor med funktionsnedsättning.
- Hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för människor, oavsett funktionsförmåga.
- Mjukvara och hårdvara; där mjukvaran utgörs av attityder och bemötande, där hårdvaran exempelvis utgörs av tillgängliga byggnader, bussar och webbplatser.
- Olika funktionsvariationer hos befolkningen (exempelvis fysiska funktionsnedsättningar, neuropsykiatriska, syn, hörselnedsättningar, allergier).

1.3.1 Funktionsnedsättning och funktionshinder – begrepp under ständig utveckling

Med funktionsnedsättning avser vi i detta dokument personer med en nedsättning av sin funktionsförmåga som förväntas kvarstå under en längre tid. Funktionsnedsättningen kan medföra begränsningar som till exempel svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet, bristande delaktighet i arbetslivet, svårighet för sociala relationer, bristande delaktighet i utbildning, demokratiska processer, fritids- och kulturaktiviteter samt bristande tillgänglighet i omgivningen.

Personer med funktionsnedsättning är inte en enhetlig grupp utan är individer med olika typer av funktionsnedsättningar och i alla åldrar. Funktionshinder härrör från samspel mellan personer med funktionsnedsättning och hinder som är betingade av attityder och miljöer i vår omgivning. Hindren motverkar personernas deltagande i samhället på lika villkor som andra. I Umeå kommun ska en funktionsnedsättning inte bli ett funktionshinder.

1.4 Mätbarhet och indikatorer

De undersökningar som görs om tillgänglighet av myndigheten för delaktighet, MFD, besvaras i regel av tjänstepersoner. Här ska besvarandet samordnas och kvalitetssäkras, så enkäternas delegeras till tjänstepersoner som både har kunskap och ett tydligt mandat inom de olika verksamheterna.

Varje nämnd har minst en representant i funktionshinderrådets beredningsgrupp, med fördel samma tjänsteperson som besvarar enkäten från MFD.

Nämnderna redovisar årligen sitt arbete med programmet i Umeå funktionshinderråd (UFR).

Medarbetarenkäten är en bra möjlighet att följa upp tillgängligheten för anställda i Umeå kommun.

I Umeå kommun samordnas och redovisas vidare indikatorer för folkhälsa och tillgänglighet i livsmiljöbarometern.

Läs mer:

- [Livsmiljöbarometern](#)



2. Samhällsnytta med tillgänglighetsarbete

2.1 Framgångsfaktorer för tillgänglighetsarbete

I Umeå kommun visar kommunuppföljningen och kommunrevisionen att det finns ett flertal förbättringsområden. Nedanför visas exempel på faktorer som har gett goda resultat i kommuner som ligger i framkant i tillgänglighetsarbete.

- Det finns en ambition och vilja i hela organisationen att arbeta med tillgänglighetsfrågorna. Det avspeglar sig i kommunens övergripande målsättningar och i strategiska dokument.
- Det finns en samordnande tjänsteperson på heltid med ett nätverk av personer som representerar samtliga verksamhetsområden och kommunala bolag.
- Samtliga nämnder och verksamheter formulerar tydliga tillgänglighetsmål med mätbara indikatorer så att det är möjligt att följa upp regelbundet.
- Kommunen och dess verksamheter samverkar med funktionshinderrörelsen
 - som remissinstans för verksamheternas egna planer
 - som rådgivande vid utredningar, övergripande styrande dokument och planer
 - gör rådet delaktigt i beslut.
- Det finns en grundläggande kunskap hos alla anställda och politiker om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och diskrimineringslagen.
- Nyckelpersoner har fördjupad kunskap om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och diskrimineringslagen.

2.2 Mänskliga rättigheter

Social hållbarhet innefattar till exempel jämlikhetsarbete, jämställdhetsarbete, folkhälsoarbete och allas lika rätt till delaktighet och inflytande.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har tillkommit för att förtydliga vad som måste till för att rättigheterna ska tillgodoseas. Tillgänglighet är en allmän princip som går igenom hela konventionen, men fördjupas under en särskild rättighetsartikel, artikel 9.

Sedan 2015 har diskrimineringslagen utökats, där paragraf 4 anger bristande tillgänglighet som en diskrimineringsgrund.

Umeå kommun arbetar med mänskliga rättigheter. Kommunfullmäktige har under 2016 gett till kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Umeå. Kommissionen ska analysera skillnader i livsvillkor i Umeå kommun mellan grupper och geografiska områden, samt ge förslag på konkreta åtgärder för en socialt hållbar utveckling i hela kommunen.



2.3 Demokratiska processer

Representationen i beslutsfattande organ bör spegla samhället. Därför bör även personer med funktionsnedsättning vara representerade både på ledningsnivå och i styrelser inom såväl privat som offentlig verksamhet. Möjligheten till påverkan inom olika områden är viktigt för den demokratiska processen. I konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning poängteras att möjligheten ska finnas för alla.

Att alla ska kunna rösta är grunden i en demokrati. Brister i tillgängligheten gör att många personer med funktionsnedsättning hindras att delta i valet på lika villkor.

Valdeltagandet i Umeå kommun har en positiv utveckling enligt resultat från 2015 års rapport "Folkhälsoindikatorer Umeå kommun". Vi har en nollvision i fråga om otillgänglighet i valprocessen.

Förbättring ska ske genom att:

- Alla valarbetare har kunskap om tillgängliga vallokaler.
- Alla val- och röstningslokaler besiktas ur ett tillgänglighetsperspektiv med hjälp av Myndigheten för delaktighets checklista för att säkerställa att lokalerna uppfyller kraven på tillgänglighet.
- Alla som önskar kan kandidera i val och inneha ämbeten.
- Vi underlättar ämbetet genom användande av stödjanke och ny teknik.

Läs mer:

- En jämställdhetsanalys av levnadsvillkor och delaktighetsmöjligheter – för personer med funktionsnedsättning
- Myndigheten för delaktighet, checklista för tillgängliga vallokaler
- SCB, Demokratistatistik rapport 18, Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning, 2015

2.4 Folkhälsa och tillgänglighet

Det övergripande folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en jämlik hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Det är särskilt angeläget att folkhälsan förbättras för de grupper i befolkningen som är mest utsatta för ohälsa. En stor grupp människor i samhället har olika typer av funktionsnedsättning som påverkar deras liv i vardagen samt deras hälsa. Människor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i ohälsostatistiken. En viktig anledning till ohälsan beror inte direkt på sjukdom eller skada utan på faktorer som brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet, faktorer i samhället som försämrar livskvaliteten. Folkhälsa och tillgänglighet utvärderas delvis i livsmiljöbarometern.

Läs mer:

- www.umea.se/folkhalsa
- God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik



3. Umeå kommuns fokusområden

3.1 Bemötande

Bemötande och attityd är ett övergripande område som har stor betydelse för allt tillgänglighetsarbete. Ett gott bemötande förutsätter insikt om alla människors lika värde och är grunden till ett bra möte oberoende om det är invånare, besökare eller en medarbetare du träffar.

I nationella rapporter från folkhälsoinstitutet finns uppgifter om att barn med funktionsnedsättning i större utsträckning blir mobbade i skolan och att kvinnor med funktionsnedsättning oftare än andra är utsatta för våld.

Förbättring ska ske genom att:

- Alla kommunens medarbetare och politiker har grundkunskap i bemötandefrågor utifrån tillgänglighet. Tjänstepersoner med uppgift att möta allmänheten har fördjupad kunskap.
- Rutiner finns och åtgärder vidtas när anmälningar inkommer från invånare. Anmälningar ses som en resurs i det fortsatta arbetet.
- I likabehandlings- och jämställdhetsplaner finns funktionshinderperspektivet med.

Läs mer:

- [Jämlikt bemötande](#)
- [Umeå kommuns jämställdhetsstrategi](#)

3.2 Upphandling

Upphandling är ett viktigt område, med stor möjlighet att påverka framtida tillgänglighet. Det gäller upphandling av både tjänster och av produkter.

Upphandlingsbyråns samarbete med upphandlande verksamhet är viktigt för att formulera tillgänglighetskraven i upphandlingen.

Upphandling med social hänsyn ska främja tillgänglighet och design för alla. För att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till offentliga tjänster, offentliga byggnader, allmänna transportmedel, offentlig information samt varor och tjänster inom informations- och kommunikationsteknik.

Förbättring ska ske genom att:

- Ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning tas med i upphandlingsprocessen.
- Ansvariga för upphandling har kunskap om lagstadgade krav och rekommendationer som finns på tillgänglighet och design för alla, och vilka specifikationskrav som måste ställas på varor och produkter för att de ska uppfylla användbarhetskrav.
- Upphandling med social hänsyn utökas i antal upphandlingar och gäller även tillgänglighet och design.
- Vid direkt upphandling ställs krav på tillgänglighet och användbarhet.

Läs mer:

- [EU:s vägledande dokument "Socialt ansvarsfull upphandling"](#)
- [Tillgänglighetskrav lämpliga vid offentlig upphandling av IKT produkter och tjänster i Europa](#)
- [Umeå kommuns upphandlingspolicy](#)

3.3 Fysisk miljö

Målet med tillgänglig fysisk miljö är att möjliggöra för alla invånare att vara delaktiga på lika villkor, att kunna välja bostad, skola, utbildning, arbete, fritidsaktiviteter och så vidare. För att möjliggöra det måste miljöerna ha en grundläggande tillgänglighet under alla årstider. Det gäller publika byggnader och lokaler, bostäder och arbetsplatser. Det gäller även allmänna platser och anläggningar som till exempel gator, torg, parker, idrottsanläggningar, bibliotek, lekplatser och friluftsområden.

Förbättring ska ske genom att:

- Kommunen har rutiner för att
 - regelbundet inventera egna lokaler och miljöer utifrån tillgänglighet
 - åtgärda de hinder som framkommer vid inventering.
- Rutiner finns för handläggning av anmälda hinder (EAH). Anmälningar ses som en resurs för fortsatt förbättringsarbete.
- Det görs konsekvensanalyser avseende tillgänglighet inför ombyggnation, byte av lokaler eller hyra av lokaler
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning finns med som rutin vid beredning av kulturvärda miljöer, lekparkar och andra frilufts/besöksmål.

Läs mer:

- [Boverkets föreskrift och allmänna råd om tillgänglighet till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser](#)
- [Tillgänglighet på allmänna platser och inom andra anläggningar än byggnader](#)
- [Myndigheten för delaktighet "Riv hindren"](#)

3.4 Transporter

Hållbara städer och en attraktiv gles- och landsbygd bygger på att det finns en effektiv och attraktiv kollektivtrafik för alla. Att transporter fungerar är en förutsättning för att alla ska kunna leva självständigt och delta i samhällslivet på lika villkor, bo där man önskar, utbilda sig, arbeta, delta i kultur- och fritidsaktiviteter och så vidare. Umeå kommun har målsättningen att minska biltrafiken genom att utveckla kollektivtrafiken och öka andelen som cyklar och går.

Personer som inte kan använda allmänna kommunikationer och som har funktionsnedsättning kan ansöka om färdtjänst. Färdtjänst är ett komplement till kollektivtrafiken, men kan inte som annan kollektivtrafik, användas för tjänsteresor. Utvecklingen i många av Sveriges kommuner visar att behovet av färdtjänst minskar när tillgängligheten till kollektivtrafiken i övrigt förbättras.

En vanlig orsak till att personer med funktionsnedsättning inte åker buss är svårigheten att komma ombord. Det saknas statistik för denna målgrupp både vad gäller färdtjänst och kollektivtrafiken i övrigt, för Umeå kommun.

Förbättring ska ske genom att:

- Kontinuerlig samverkan med Kollektivtrafikmyndigheten för att säkerställa
 - indikatorer och mål för Umeå kommuns kollektivtrafik och färdtjänst
 - fordon i kollektivtrafik (lokalbussar, länstrafik och flygbussar) uppfyller ökade krav på tillgänglighet för rullstolar, permobiler och barnvagnar.
- Kollektivtrafikens biljett- och informationssystem är tillgängliga för alla funktionsvariationer.
- Resecentra, terminaler och hållplatser, samt anslutning till gång- och cykelvägar är tillgängliga för alla
- Ersättningstrafikens tillgänglighet ska vara likvärdig med ordinarie trafik.
- Personer med funktionsnedsättning inkluderas i resvaneundersökningen.

3.5 Boende och närmiljö

Rätten att leva självständigt innebär bland annat att personer med funktionsnedsättning har lika valmöjligheter som andra, men också att de har rätt till stöd och samhällsservice i hemmet.

Det handlar även om att kunna få sin bostad anpassad samt att få tillgång till de hjälpmedel man behöver.

Bostäder som byggs ska ha en generellt god tillgänglighet (tomtmark och byggnad) för att öka förutsättningarna för alla att på lika villkor välja sin bostad. Umeås målsättning om stadens expansion ställer höga krav på byggtakten, samtidigt ska hållbarhetsmålen uppnås vilket i sin tur förutsätter att tillgänglighetskraven uppnås. Umeå har stort behov av student- och ungdomsbostäder men i Umeå ökar även antalet äldre personer som ofta har större behov av tillgängliga bostäder. Att planera för grönområden inom 300 meter från bostaden är ett mål i Umeå kommun som har stort socioekonomiskt värde.

Förbättring ska ske genom att:

- Hållbarhetsmålen för Umeå kommun kompletteras med mål för tillgänglighet i bostäder och boendemiljö.
- Umeå kommun förbereder för ett ökat behov av bostäder med god tillgänglighet.
- Kommunalt ägda bostäder som, med kommunala medel, anpassats med en högre nivå av tillgänglighet ska fördelas i första hand bland bostadssökande med särskilda behov.
- Kommunen planerar så att det finns tillgängliga grönytor för lek och rekreation i bostadsområdenas närhet.
- Invånarenkäten och kommunuppföljningen följer upp bostadssituationen för personer med funktionsnedsättning.

Läs mer:

- [Bostadsanpassning Umeå](#)

3.6 Kultur och fritid

Enligt FN-konventionen, artikel 30, ska konventionsstaterna se till att alla har rätt att delta i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott på lika villkor. Anläggningar och platser som erbjuder allmänheten dessa eller liknande aktiviteter ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Umeå kommun har höga målsättningar både för kulturen och för folkhälsan, vilket ska återspegla sig i tillgänglighetsarbetet. Att utveckla kultur- och fritidsutbudet är också viktigt för befolkningsmålet.

Förbättring ska ske genom att:

- Besöksinformation finns om tillgängligheten till lokaler, parker/lekparker, naturområden, kulturvärda miljöer, evenemang och aktiviteter. Informationen beskriver även begränsningar i tillgängligheten.
- Kultur- och fritidsarrangemang och aktiviteter i kommunala och/eller av kommunen förhyrda lokaler för personer med funktionsnedsättning.
- Kommunen fortsätter att erbjuda föreningar möjligheten att söka bidrag för tillgänglighetsanpassningar av verksamhetslokaler, samt möjlighet till bidrag till verksamhet.



3.7 IT, information och kommunikation

Alla invånare ska kunna kommunicera med kommunen och ta del av kommunal information utifrån sina förutsättningar. Detsamma gäller anställda hos och samarbetspartners till kommunen. Det innebär att information ska finnas i alternativa format och att kommunikation ska kunna erbjudas med stöd av olika tekniska system och tjänster.

Förbättring ska ske genom att:

- Kommunens webbplatser följer riktlinjer för tillgänglighet och användbarhet. Även pdf-dokument, enkäter och webbblanketter ska vara utformade i tillgängligt format.
- Kommunens kommunikatörer utbildas i att skriva tillgänglighetsanpassad text.
- Besöksinformation finns om tillgänglighet till olika verksamheter
- Kommunens telefonsvarssystem är enkelt att förstå och garanterar att samtalet kopplas till telefonist om inget val görs.
- Invånarenkätens nöjdindex innefattar personer med funktionsnedsättning
- Vid behov ska pappersdokument erbjudas istället för digital information.

Läs mer:

- [Riv hindren](#)
- [Checklista för tillgängliga möten och konferenser](#)

3.8 Utbildning

Utbildningsnivån bland personer med funktionsnedsättning är generellt lägre än i befolkningen totalt. Utbildning skapar bättre förutsättningar för människors liv och framtid. För att skapa förutsättningar för en tillgänglig och jämlik utbildningsmiljö är det viktigt att tänka på den fysiska miljön så väl som att anpassa pedagogiska metoder, bemötande och gruppstorlek för att även ge elever med kognitiva funktionsvariationer rätt förutsättningar.

Kommunen har huvudansvar för att kommunala utbildningar fungerar för alla. Det handlar dels om en god generell tillgänglighet men även om individuella anpassningar och särskilt stöd. Undervisningslokaler

ska vara säkra och trygga, stödja det pedagogiska arbetet och skapa kreativitet. I för- och grundskola gäller detsamma för utomhusmiljön. Lokaler och utemiljöer ska vara tillgängliga och användbara för barn och vuxna, oavsett funktionsförmåga.

Genom god generell tillgänglighet ges förutsättningar för elever och vårdnadshavare oavsett funktionsvariation att fritt välja skola eller utbildning.

Förbättring ska ske genom att:

- Funktionshinderspersionen är inkluderad i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Tillgänglighetsperspektivet är inarbetat i likabehandlingsplaner, vilka ska tillämpas.
- Att tillgängligheten i skolorna granskas i skyddsronder.
- Skolan har tilltro till varje elevs förmåga och visar höga förväntningar på skolprestationen. Detta gäller även elever med funktionsnedsättning.
- Digitala lär- och dialogplattformar kan användas och förstås av alla, även elever, lärare samt vårdnadshavare med funktionsnedsättning.
- Barn med funktionsnedsättning har tillgång till både yttre och inre miljö, de har även tillgång till aktiviteter på samma villkor som övriga barn.
- Tillgänglighetsperspektivet finns med i elev- och föräldraenkät.

Läs mer:

- [Lika rättigheter i skolan – ett stöd i skolans likabehandlingsarbete](#)
- [Hur kan du hjälpa barn och elever med allergi](#)
- [Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning – En sammanställning av forskning, utvärdering och inspektion 1994–2014](#)



3.9 Arbete och sysselsättning

Kommunen och näringslivet

Arbete eller meningsfull sysselsättning är viktigt för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen har ett särskilt ansvar som arbetsgivare men även genom samarbete med näringslivet att genomföra riktade insatser för ökad sysselsättning på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning har var femte person som är arbetssökande någon form av funktionsnedsättning, men alla har inte nedsatt arbetsförmåga. Arbetslösheten är större bland personer med funktionsnedsättning än bland övriga befolkningen, oavsett konjunktur. Kvinnor med nedsatt arbetsförmåga har svårare att få fast anställning. Det är vanligare med diskriminering, kränkande behandling och mobbing av personer med funktionsnedsättning.

I Umeå kommun ansvarar Viva kompetenscentrum för frågor om studie- och yrkesvägledning för vuxna, flyktingintroduktion, vuxenutbildning och arbetsmarknadsfrågor. Viva har samverkansavtal med bland annat Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten.

Förbättring ska ske genom att:

- Umeå kommun arbetar för att personer med funktionsnedsättning får lika möjligheter på arbetsmarknaden och i arbetslivet.
- Kommunen samverkar med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Bland annat genom kompetenshöjande insatser för chefer inom kommun, stat och landsting, privat näringsliv, bemanningsföretag mm om vilka möjligheter som finns till riktade insatser vid anställning.
- Viva kompetenscentrum, som är en viktig aktör, inkluderar tillgänglighetsperspektivet i sina handlingsplaner och policydokument.

Kommunen som arbetsgivare

Umeå kommun har målet att vara ett föredöme som arbetsgivare. I kompetensförsörjningsplanen anges att kommunen behöver tillgång till arbetskraft och att det därför ligger i kommunens intresse att undanröja hinder för att attrahera alla människor oavsett kön, etnicitet, ålder och funktionsnedsättningar.

Förbättring ska ske genom att:

- Varje nämnd sätter konkreta mål för att anställa personer med funktionsnedsättning i sina respektive verksamheter.
- Såväl politiker som tjänstepersoner och kommunala chefer har kunskap om arbetsmarknaden; hur situationen ser ut för personer med funktionsnedsättning och vad en tillgänglig arbetsmarknad innebär.
- Tillgänglighetsaspekter lyfts fram i policydokument, exempelvis personalpolicy, kompetensförsörjningsplan, mångfaldsplan, jämställdhetsplan och arbetsmiljöpolicy.
- Kommunen anställer personer med funktionsnedsättning, ger dem lika möjligheter till befordran, utveckling och rehabilitering som andra anställda.
- Kommunen prioriterar praktik- och lärlingsplatser för personer med funktionsnedsättning inom kommunens alla verksamhetsområden.

Läs mer:

- [SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning](#)

Slutord

När vi alla aktivt arbetar med tillgänglighetsperspektivet tidigt i planeringsprocessen, så skapar vi förutsättningar för ett kostnadseffektivt Umeå där alla invånare får ta del av och bidra till social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbar tillväxt, med visionen om 200 000 invånare år 2050.

